

SAMLENOTAT

Forslag om ændring af Forordning (EU) 1303/2013 og Forordning (EU) 2021/1060 vedrørende yderligere fleksibilitet for at afbøde konsekvenserne af Ruslands militære aggression, KOM(2022) 325

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændring af Forordning af (EU) 1303/2013 og Forordning (EU) 2021/1060 med henblik på at forbedre muligheden for at anvende uforbrugte midler under strukturfondene for perioden 2014-2020 til modtagelse af ukrainske flygtninge samt gøre det muligt at give støtte til integration af 3. landsstatsborgere under både strukturfondene for 2014-2020 såvel som under de nye programmer for 2021-2027. Kommissionen foreslår samtidig at øge præfinansiering under de nye programmer for 2022 og 2023 samt gøre det lettere at videreføre programmer, der ikke har kunnet afsluttes under de gamle strukturfondsforordninger, til de nye strukturfondsforordninger.

Forslaget forventes at få tydelige statsfinansielle konsekvenser via det danske bidrag til EU-budgettet. Den øgede præfinansiering kan medføre samlede statsfinansielle konsekvenser i størrelsesordenen ca. 620 mio. kroner via Danmarks bidrag til EU's budget i 2022 og 2023.

Regeringen har stor forståelse for den meget vanskelige situation, som flygtningestrømmene fra Ukraine har medført for de mest berørte medlemslande og anerkender behovet for at afbøde konsekvenserne heraf. Fra dansk side kan man derfor generelt støtte de foreslåede ændringer. Regeringen er dog skeptisk over for forslaget om øget præfinansiering i 2022 og 2023, ligesom regeringen finder det vigtigt, at øremærkningen af midler til digital og grøn omstilling overholdes for de overførte programmer.

2. Baggrund

Siden Kommissionen den 8. marts 2022 offentliggjorde sin meddelelse om europæisk solidaritet med flygtninge fra Ukraine, har situation videre udviklet sig. Kommissionen har derfor den 29. juni offentliggjort en ny meddelelse om behovet for øget fleksibilitet i samhørighedspolitikken som følge af den vedvarende russiske krig mod Ukraine. Baggrunden for den nye meddelelse er, at krigen i Ukraine har vist sig at være længere end tidligere antaget. Der er samtidig stor usikkerhed om, hvornår krigen vil ende, og hvornår det vil være muligt og sikkert for de ukrainske flygtninge at vende hjem.

Ifølge UNHCR er der aktuelt registreret over 5,2 mio. ukrainske flygtninge uden for Ukraine, heraf over 3,5 mio. i EU-landene. Med Polen (1,18 mio. flygtninge), Tjekkiet (380.000 flygtninge), Italien (138.000 flygtninge) og Spanien (124.000 flygtninge) ligger 4 ud af de 5 største modtagerlande i EU enten i Øst- eller Sydeuropa, som ligeledes er blandt de største modtagere af midler under EU-strukturfondene.

Forslaget ventes at skulle vedtages i Rådet allerede inden udgangen af juli 2022.

3. Formål og indhold

Som følge af den russiske invasion af Ukraine, der blev igangsat den 24. februar 2022, har over 5,2 mio. flygtninge været tvunget til at forlade landet. Modtagelsen af de ukrainske flygtninge indebærer betragtelige merudgifter for de modtagende lande i en økonomisk situation, der allerede er anspændt som følge af blandt andet de høje råvarepriser.

På baggrund af de hidtidige erfaringer foreslår Kommissionen, at der for modtagelse af ukrainske flygtninge kan afregnes en enhedsomkostningsats på 100 euro pr. flygtning og uge i de første 26 uger i opholdslandet (mod hidtil 40 euro pr. flygtning og uge i de første 13 uger).

Der skabes med forslaget mulighed for at afholde udgifter til integration af flygtninge både under de gamle og nye strukturfondsforordninger for perioderne 2014-2020 og 2021-2027. Frem til 30. juni 2024 vil sådanne udgifter kunne modtage 100 pct. EU-finansiering. Inden denne dato gennemføres et review med henblik på at vurdere behovet for at forlænge 100 pct. medfinansieringsraten. For programmer under de nye strukturfondsforordninger må udgifterne til integration under en prioritet med 100 pct. medfinansiering ikke overstige 5 pct. af det enkelte medlemslands samlede tildeling fra regionaludviklings- (ERDF) og socialfonden (ESF+). Der stilles endvidere krav om at inddrage de lokale myndigheder og organisationer i integrationsindsatsen.

Med henblik på at mobilisere de resterende uforbrugte midler under de gamle strukturfondsforordninger gives der bedre mulighed for at overføre midler mellem regionaludviklingsfonden, socialfonden og samhørighedsfonden for udgifter til modtagelse af ukrainske flygtninge. Endvidere gøres det muligt at finansiere allerede afholdte udgifter til modtagelse af ukrainske flygtninge. Endeligt gives der mulighed for at udvide regionalt begrænsede programmer til hele landet, såfremt dette sker i forbindelse med modtagelse af ukrainske flygtninge.

I lyset af, at både covid-19-epidemien og efterfølgende krigen i Ukraine har forsinket implementeringen af en række programmer, forbedres muligheden for at overføre den anden fase af faseopdelte programmer fra de gamle til de nye strukturfondsforordninger. Den mulighed gælder ligeledes for programmer under Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (EAFRD) og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond (EMFF).

For at hindre, at implementeringen af de nye strukturfondsprogrammer bliver forsinket som følge af manglende likviditet, foreslås at øge præfinansieringsraten i både 2022 og i 2023 med 0,5 pct., svarende til 1,74 mia. euro i henholdsvis 2022 og 2023.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Da forordningsforslaget alene vedrører ændringer af mulighederne for anvendelse af EU-strukturfondsmidler under Forordning (EU) 1303/2013 og Forordning (EU) 2021/1060, kan det kun behandles på EU-niveau. Forslaget er således i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Der forventes ingen ændringer af gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Forslaget forventes at få betydelige statsfinansielle konsekvenser via det danske bidrag til EU-budgettet. Forslaget skønnes at medføre, at midler, der enten ville have været annulleret eller faldet til betaling i efterfølgende år, kan anvendes hurtigere i medlemslandene. Kommissionen oplyser, at forslaget om øget præfinansiering vil fremrykke udbetalinger for i alt 1,74 mia. euro i henholdsvis 2022 og i 2023. Det kan medføre samlede statsfinansielle konsekvenser i størrelsesordenen ca. 620 mio. kroner via Danmarks bidrag til EU's budget, svarende til den danske finansieringsandel på godt 2 pct.

Det bemærkes, at Kommissionen ikke oplyser, hvordan fremrykningen af betalinger af de i alt 3,5 mia. euro håndteres ift. det vedtagne EU-budget for 2022 og det kommende budget for 2023. Det oplyses alene, at forslaget ikke kræver justering af MFF'ens udgiftslofter, samt at Kommissionen vil overveje håndtering af de øgede betalinger i et ændringsbrev til forslaget til EU's 2023-budget.

Forslaget vurderes i øvrigt ikke at have lovgivningsmæssige, erhvervsøkonomiske eller beskyttelsesmæssige konsekvenser for Danmark.

8. Høring

Som følge af forslagets hastende karakter har det ikke været muligt at sende det i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Sagen har endnu ikke været genstand for forhandlinger i Rådet. Der forventes dog generelt opbakning til forslaget blandt medlemslandene.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen har stor forståelse for den meget vanskelige situation, som flygtningestrømmene fra Ukraine har medført for de mest berørte medlemslande og anerkender behovet for at afbøde konsekvenserne heraf. Fra dansk side støtter man derfor de foreslåede ændringer i Forordning (EU) 1303/2013, der sigter på at mobilisere de resterende midler og give størst mulig fleksibilitet under strukturfondene for perioden 2014 til 2020. Fra dansk side kan man ligeledes tilslutte sig den foreslåede forøgelse og forlængelse af enhedsomkostningsatsen til 100 euro og 26 uger pr. flygtning, der bedre end den hidtidige sats afspejler de faktiske omkostninger.

Der er stor usikkerhed om, hvornår krigen i Ukraine slutter og hvornår det vil være muligt for de ukrainske flygtninge at vende hjem. På den baggrund kan Danmark støtte, at strukturfondsmidler målrettet kan anvendes til integration af 3.-landsstatsborgere – både under de gamle og nye forordninger. Regeringen er dog skeptisk over for forslaget om 100 pct. EU-finansiering af disse udgifter, da dette kan svække det nationale ejerskab til sådanne tiltag, der er vigtig for at sikre størst muligt kvalitet i planlægning og udmøntning.

Regeringen har forståelse for, at den forsinkede implementering af visse programmer kan gøre det nødvendigt at overføre dem til de nye strukturfondsregler. Det er i den forbindelse vigtigt, at øremærkningen for digital og grøn omstilling overholdes.

Regeringen finder, at afledte medudgifter som følge af forslaget bedst finansieres via omprioritering, således at der ikke pålægges yderligere nationale byrder i form af øgede EU-bidrag.

Regeringen er endelig skeptisk over for forslaget om øget præfinansiering i 2022 og 2023. Regeringen savner dokumentation for nødvendigheden af denne foranstaltning, ikke mindst fordi der ikke stilles krav om, at præfinansieringen målrettes håndtering af ukrainske flygtninge.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.